УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна газета.

Ціна примірника 6 сот.
На провінції 6 сот.
В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Реклямації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всї бюра по цїлім краю.

Адреса редакції й адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Руська 3. Експедиції: Бляхарська 11.

Ціна оголошень:

За оголошення числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній частй 60 сот. Повідомлення про вінчання, заручини і т. п. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Недостача душпастирських сил.

(З кругів духовенства).

Воєнна заверуха вменшила значно число нашого духовенства. Богато священиків повмирало за границею, більший процент, як звичайно, вмерло в краю, деякі перейшли на православє, иншї виїхали за російською армією, не мале число вкінци вивезено на Сибір. Тих, що виїхали добровільно в Росію, треба уважати за зовсім пропавших, бож не припускаємо, щоби наші державні власти позволили їм коли занимати в Австрії якінебудь душпастирскі становиска. Надія на скорий поворот наших засланців, також не велика. Можна догадуватись, що й з інтернованих не кождий буде міг служити дальше своїй Церкви. Рік 1914/15. не приніс майже жадного свіжого приросту, бо духовної семинарії у Львові не було, а з провізоричної семинарії в Кромерижі користало дуже мале число богословів.

Стан отже нашої галицької церковної провінції дуже невідрадний. Вже нині в самій львівській архіепархії не достає около двіста священиків. Думаємо, що в епархії перемиській справа стоїть ще гірше. Одна лиш станиславівська епархія в щасливійшім положенню, бо там число апостатів і втікачів в Росію не перевисшає десятки. Вже перед війною годі було обсадити всї дуже важні неразь душпастирскі посади, вже перед війною годі було неразь допроситись в Консисторії сотрудника або катехита до народних шкіл. Щож допера буде тепер, ким тепер заповнить ся всї так численні люки?

Завданнє перед нашою церковною єрархією стоїть отже важке й відвічальне: зарадити недостачі нашого духовенства, доповнити його кадри, направити шкоди заподіяні війною. Розуміємо, що се не може стати ся ані в однім році ані навіть в двох чи трьох роках. Тут треба часу довшого, заки число священиків в наслідок природного приросту дійде до нормальних границь.

Блудом однак булоби ждати з заложеними руками на той природний приріст, а не уживати вже тепер всїх можливих способів, щоби лихови зарадити.

І ми з болем серця бачимо, що такого блуду допускаєть ся управа львівської архіепархії.

Від часу вивезення Митрополита не уділено в нашій архіепархії ані одного рукоположення, хоч цілі десятки кандидатів ждуть на те нетерпеливо. В часі російського наїзду було се, правда, неможливе, та тепер не стоїть рукоположенню найменша перешкода, бож маємо в Станиславові свого епископа. Чому доси не упрошено його висвятити львівських кандидатів священства, се для нас тайною. Через се занедбаннє наша архіепархія полишена — в так важних часах! — душпастирської праці кількох десятків священиків.

Анормальні теперішні відносини повинні були навести управу львівської архіепархії до ужиття радикальнійшого навіть средства. Можна було вистаратись в міністерстві о дарованнє богословам, що покінчили третій рік, двох останніх курсів і позволити їм здавати іспити з четвертого року. Тим чином мали би ми знов до кількох місяців найменше яких трийцять священиків.

Та що говорити аж про „радикальні“ средства, коли згадана управа занедбує найпростійший спосіб заради недостачі душпастирських сил. Вона не взиває урядово з еміґрації многих українських священиків, яким без такого візвання годі дістатись до дому. Яка причина сього? Чи може та, щоби для консеквенциї не бути приневоленою візвати також тих, що усунулись у с х і д н і м напрямі?

Взагалі від хвилї вивезення нашого Митрополита не стало розумного й тактовного проводу в нашій архіепархії. Поза полагоджуваннєм „кавалків“ і удїлюваннєм на всї боки обильних наган, не бачимо на верхах св. Юра жадної иншої поважнійшої діяльности. Коли саме духовенство не сповнить важкого обовязку, подиктованого теперішними відносинами й обставинами, то недалека вже будучність нашої церкви буде дуже невесела. Що через те потерпить і наша народність, не треба хиба й додавати. (Свщ.).

Зі збіглецької недолі.

З Українського Запомогового Комітету у Відні пишуть нам:

На засїданню Ширшого Запомогового Українського Комітету у Відні дня 6 грудня с. р. принято до відома звіт контрольної комісії, до якої Комітет упросив був Вп. Др. Теофіля Кормоша, адвоката з Перемишля, Омеляна Саєвича, дир. Кр. Союза ревізийного у Львові, Александра Сероїчковського ст. контрольора австро-угорського Банку у Відні і Володимира Мацькевича Ліквідатора Земельного Банку Гіпотечного у Львові.

Сей звіт дословно звучить як слїдує:

Протокол Комісії з Контролї книгового діловодства Українського Запомогового Комітету у Відні.

В днях 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 і 22 падолиста 1915 р. провірила підписана комісія книгове діловодство Українського Запомогового Комітету у Відни в сей спосіб, що порівнала доривочно касові книги з книгами ліквідаційними приходів і розходів, книги сї з касовими аси'натами, касові асиґнати з поквітованнями, а відтак ліквідаційні книги з головною книгою і оборотовим рахунком приходів і розходів, а в кінци головну книгу з інвентарями, виготованими для поодиноких рубрик головної книги з окрема.

Комісія обняла своєю чинностю від основань комітету, то єсть від 15 вересня 1914 р. до кінця вересня 1915 р. і ствердила, що загальні приходи за той час

виносили . . . . . К 1,882.639·57,
а розходи . . . . К 1,871.760·23,
та що дня 30. вересня 1915 р.
находилась в касі готівка . К 10.879·34;

Кромі сеї готівки находились з днем 30. вересня 1915 р.

на льокаціях в інституціях
фінансових . . . К 70.325·68,
з того в банках . . . К 49.430·40,
а в Почтовій Щадници . К 20.895·28,
а осібно 400 К в цінних паперах перехованих в касі Комітету.

Книгове діловодство Комітету ведене є згідно з загально прийнятими правилами бухгатерії, а книги ведені є старанно, ясно і правильно.

При контролї стверджено що:

1) виплати переведені касою є згідні з рішеннями Комітету, виплати запомог є згідні з листами (виказами) виплат, які комітет що 14 днів провірює і усталює, а правительство затверджує;

2) що Комітет з тих фондів, які походять з приватних жертв виплачує підмоги і позички, зглядно зворотні підмоги також і особам, а навіть цілим групам, які суть в потребі і на се заслугують, а після засад, принятих правительством, не є управнені до побирання підмог з фондів, уділених комітетови правительством.

3) що всї члени Комітету сповняють свої чинности в комітеті лише з горожанського обовязку і не побирають з фондів запомогових платень ані дист.

4) що адміністрація Комітету яка за 13 місяців істновання, від основання до 30 вересня 1915 р. виказує К 26.368·77 є господарна і ощадна, на що зложились між иншими скромні вимоги персоналу бюрового, який почував ся також до праці з горожанського обовязку.

Складаючи отсей звіт з наших чинностий контрольних, уважаю за свій горожанський обовязок ствердити, що Комітет дуже строго обмежений постановами і розпорядками правительства так що до висоти квоти відданої до розпорядимости, як і що до круга осіб, яким підмоги могли бути уділені — мав і має дуже тяжке завданнє до розвязання, лагодячи з одної сторони дуже стислі правительственні приписи, та несучи з другої сторони поміч з призбираних жертв нашим виселенцям, які по найбільшій части проживали серед дуже тяжких і невідрадних відносин.

По переведенню нами контролї і по докладнім розгляненю ся у цілій діяльности комітету, набрали ми переконання, що се тяжке завданнє сповнив Комітет при великім накладі часу і безкористної праці всїх членів Комітету серед даних, дуже трудних обставин, совістно, уміло і вдатно.

Віденъ 22. падолиста 1915 р.

Д-р Теофіль Кормош в. р., Саєвич в. р., Ал. Сероїчковський в. р., Мацькевич в. р.

Для ліпшого познакомлення нашої суспільности з діяльностю комітету подаємо низше важнійші цифри із провіреного комісією рахункового замкнення і так:

До 30. вересня 1915 р. одержав Комітет титулом державних субвенций К. 890.175·—, по той день вплинуло приватних жертв К. 132.551·10, іменно від американських Українців К. 91.663·71,

від ріжних жертводавців з країв австрійських К. 39.535·49, зі Швайцарії К. 1.351·90, разом вплинуло субвенций і жертв К. 1,022.726·10.

За час 15. вересня 1914—30. вересня 1915 удїлив Комітет титулом підмог, по відчисленю зворотів К. 847.849·28.

З тої цифри припає на:
1) священників К. 163·190·32, 2) вдови і сироти по свящ. К. 58.842·60, 3) Адвокати К. 79.550·44, 4) Нотарі К. 19.171·50, 5) ц. к. Урядники Корон 89.104·70, 6) Учителї народні К. 103.066·—, 7) Учителї приватні К. 47.542·70, 8) Урядники приватні К. 50.280·90. 9) Властителї ґрунтові К. 59.203·50, 10) З академічним образоваиєм К. 47.097·25, 11) Ученики ґімназяльні і семин. К. 66.902·—, 12) Академики К. 77.509.86, 13) Прочі иньші катеґориї К. 39.498·25, 14) Кольонії Корон 10·170·76, Позичок удїлив Комітет на суму К. 21.602·84, з тої суми сплачено до 30. серпня К. 1.134·50, Кромі того виплатив Комітет на ріжні добродійні, просвітні, та народні цїли К. 47.439·87.

В сій цифрі містять ся:
а) видатки на наших збігців поза Віднем К. 25.220·64, б) видатки на Укр. Культурну Раду К. 3.677·28, в) видатки на Укр. статистичне бюро К. 2.549·68, г) датки для Пань К. 2.085·—, т) датки на урядженє нашого шкільництва, на еміґрациї і иньші просьвітні цїли К. 13.907·27.

Адмінїстрацийні видатки, як уже зазначено в звіті контрольної комісиї, виносили за час 15. вересня 1914—30. вересня 1915 К. 26.368·77, в сій цифрі містять ся платнї персоналу, оплата за льокалї, закупно бюрового урядженя, книг і иньші дрібні видатки.

За У. З. Комітет: Юлїян Романчук в. р. голова, Лев Левицкий в. р. начальник канцеляриї.

Урядові воєнні звідомлення.

З головної німецької кватири.

На західнім фронтї.

На фронті нічо єственного.

В ночи неприятельскі летуни знов заатакували Мец, — однак спричинили тільки малі матеріяльні шкоди.

На східнім фронтї.

Менші російські відділи, що в ріжних місцях виступили проти наших лінїй, зістали відкинені.

На балканськім фронтї.

Коло Майківця і Бельополя знов полонено 750 Сербів і Чорногорців.

Начальна управа армії.

Европейська війна.

Австро-американеьскі взаємини.

Відповідь на ноту Австро-Угорщини. — Мирна полагода справи.

БЕРЛЇН. (Ткб.). Представник бюра Вольфа в Новім Йорку доносить іскровим телеґрамом: „Associated Press“ приносить з Вашінґтону таку вістку;

Президент Вільсон та правительство нараджувались над відповідю Австро Угорщини на американську ноту. Зачуваємо від кермуючої сторони, що ще не запало рішеннє, в який спосіб має бути уложена нова нота, котру зєдинені держави вишлють до Австро-Угорщини, певне є тільки се, що нота має бути безпроволочно вислана. Думають, що нова нота ще з більшим натиском підчеркне жаданнє Америки. Дальше заявляють. що зєдинені держави желають собі дати Австро-Угорщині всяку нагоду, щоб вдержати дипльоматичні зносини.

КОЛЬОНІЯ. (Ткб.), „Koeln. Ztg“ доносить з Вашинґтону під датою 18 с; м.:

Американске правительство задумує вислати до Австро-Угорщини другу ноту. Загальний погляд є такий, що вашінґтонське правительство пішло за далеко. Цїлий клопіт в тім, в який спосіб зробити відворот. Послїдне рішеннє не западе, поки Вільсон не верне з послюбної подорожі, то є доперва в початках січня.

Становиско Греції до осередніх держав.

Німецький посол у Скулюдіса.

АТЕНИ. (Ткб.). Аґенція Гаваса доносить: Німецький посол знова розмовляв з Скулюдісом. На мінїстеріяльній раді Скулюдіс представив вислїд тої розмови, до якої привязують велике значіннє. Правительственні круги заявляють, що положеннє є дальше нормальне. Сподїють ся тут, що почвірний союз зречесь нищення комунїкаційних средств в Македонії.

Французька воєнна позичка.

БАЗИЛЕЯ. По донесенням „Baseler Anzeiger“ дотеперішний вислїд французької позички оцінюють там на 15 мілїярдів. В торговельних кругах числять ся з тим, що готівки вплине тільки 4 до 5 мілїярдів франків. Вислїд є дуже слабий.

Греція проти почвірного союза.

Грецький протест проти укріплювання Солуня. — Почвірне порозуміннє веде дальші переговори.

ЛЬОНДОН. Грецьке правительство заложило протест у держав почвірного порозуміння по причинї укріплення Солуня.

ГАҐА. (Ткб.) „Daily News“ довідує ся з Атен: Посли почвірного союза зложили Скулюдісови візиту, котра здаєть ся стоїть в звязи з грецьким протестом,

ПАРИЖ. (Ткб.), „Petit Parisien“ доносить: По причині ріжниції поглядів на обсадженнє Солуня, представники почвірного союза підприняли нові кроки у атенського правительства, в цїли виясненя. Думають, що ріжниції дадуть ся усунути.

З засїдань парляментів.

Анґлїйський парлямент.

Льорд Дерби про рекрутацію. — Скандали в фабриках амунїції — Різники і огородники інспекторами фабрик амунїції.

ЛЬОНДОН (Ткб.). Що до покликання чотирох ґруп рекрутів льорд Дерби оповіщує, що зробить все, щоб нову машину народного життя пустити в рух без перешкод. Не всї ґрупи ставлять ся 20 січня, бо треба оминати прикростей для жовнїрів та переповнення вербункових бюр і маґазинів. Жовнїри будуть поволи згромаджуватись. Завізваннє одержать 14 днїв перед покликаннєм

ЛЬОНДОН (Ткб.). В палатї громад три посли виказували, що інспекторами в фабриках амунїції встановляєть ся різників і людей підозріної кондуїти. Посол Кінґ вказав на се, що правительство іменувало інспектором фабрики армат огородника. Секретар стану Аддісон відповів, що є дуже тяжко найти людей відповідних на інспекторів.

Посол Діллон націоналїст заявив, що сї відносини — се скандал.

Румунський парлямент.

Румунські русофіли. — Пропащі надії.

БУКАРЕШТ (Тбк.). 18 грудня. На вчерашнім засїданню сенату Філїпеску твердив, що може доказати, що румунський парлямент є одиноким, в котрім не зложено ніякої заяви що до зовнїшного положення, Переходячи до теперішного положення боронив Філїпеску погляду, що в часї коли Австро-Угорщина була заатакована зі всїх сторін, Румунія повинна була проти неї виступити. Підчас російського наїзду в Галичині і на Уграх, румунська армія легко могла перейти границю. Правительство внаслїдок своєї отяжілости втратило не тільки нагоду до побільшення краю, але також до піднесення морального значіння Румунії в очах Европи. Не обвиновачую — правительства о зраду, тільки я є иншого погляду. Перед 20 лїтами лїберали обурювались, коли застановлено оден дневник, — нинї заносить ся на загибіль румунських ідеалів. — На сю бесїду відповів Атаназію, що в р. 1913 опозиція, котра тодї складалась з лїбералів здержувалась перед дискусією над правительственною полїтикою в парляментї, міжтим коли нинї опозиція стараєть ся правительство засипати всякого рода інтерпеляціями. Партія лїберальна і правительство є переконання, що нинїшна хвиля не є відповідна на обговорюваннє заграничної полїтики. Бесїдник висказав здивованнє, що Філїпеску перед лїтами як бурмістр казав погасити світла на улицях, щоб недопустити до манїфестацій студентів, а нинї жадає щоб правительство заявилось, з ким піде.

Видумки чорносотенців на Митрополита ґр. Шептицького.

„Новое Время“ з 5. с. м. містить слїдуючу передовицю про Митрополита Шептицького:

Послїдними часами дісталась до правлячих кругів вістка, що ґр. Шептицький втискаєть ся з своєю аґітаційною роботою між Галичан. Його прихильники відвиджували його, та передавали його вказівки увязненим мазепинським духовникам, що находять ся в области Волги і на Сибірі, а навіть і поза границю. Ся нова діяльність стоїть безперечно в звязи з вістями, які в думських кругах повстали ще в лїтї. Як відомо, мала ґрупа наших народних заступників домагалась освободження ґр. Шептицького, президента Львова Рутовського, та бурмістра Чернівців Вайсельберґера. Сї заступники вказували на се, що навіть оберпрокуратор св. Синода Саблер, заявив ся за тим, щоб Митрополита через Румунію відставити до Австрії, бо після думки оберпрокуратора не є се зовсім на місци мучити Митрополита, на се хиба тільки, щоб тим більше скріплювати унію в Галичинї.

Мінїстеріяльна рада не мала нічо проти сього, щоб Митрополита освободити та відставити просто до Риму. Та тут зайшли инші події. Жандармерія відкрила у Львові документи, які поставили особу ґр. Шептицького в цїлком иншому світлї; документи сї відкрито в одній зі стін митрополичої палати.

Історія сього відкриття є дуже цїкава. Підчас нашої окупації Львова збирались українські священники в катедрі св. Юра на тайні наради; вони стояли в безустаннім контактї з Митрополитом через секретаря Дра Боцяна. Про се довідались ми від слуги Митрополита. Він заявив також, що знає, де є заховані важні документи. Про сї таємничі документи кружили цїлу минулу зиму цїкаві вісти, не можна було однак нічо путнього довідатись. При арештованню вітця слуги, заявив сей послїдний що в тих вістях є дещо правди. Щоб увільнити вітця, зрадив він в передодень відходу російських військ зі Львова тайний схово**к**. І дійсно знайдено в ньому великі дорогоцінности. Тут були золоті мітри з дорогими каменями, срібло і инша церковна посуда катедри, а окрім сього много старинних річей. По кількох днях слуга-хлопець зрадив знов новий сховок. Тут найдено документи, що відносять ся до історії „Крилошанського Банку“ що свого часу зістав заложений зі складок Олександра III. Тут найдено кореспонденцію ґр. Шептицького з замордованим Австрійським Наслїдником Престола, поздоровленя для цісаря Вільгельма „освободителя України“, кореспонденцію з головними провідниками у Віднї, переписку з провідниками Січей в австрійській армії та инші важні документи.

В наслїдок сих документів відкликав мінїстер Маклаков увільненнє Митрополита. Позаяк російське правительство не хотїло собі зражувати католицьких почувань Західної Европи і Північної Америки, не вислало Митрополита на Сибір, Він перебуває свобідно в Курську, та про Його виїзд поза границю нема й бесїди.

Ще на веснї дістав Митрополит лист від свого приятеля князя Максимілїяна, брата Саського короля. В листї було двозначне місце: Там було написано: Се про що я з Вами пер-

ше розмовляв, сповнюють ся, та добігає до щасливого кінця. Цензори не розуміли сього, нині однак є ясною річю, що під тим розумілось німецьку офензиву. Мимо сього доручено сей лист ґр. Шептицькому, що Йому тільки додало відваги.

Наведена статтє „Нового Времені“ не потребує ніяких пояснень: Її ціль ясна і зрозуміла. Чорносотенне гайвороннє не вдоволилось самим засланнєм нашого Митрополита і кряче, щоби Його повезли далї в Сибір. — Та ми будьмо спокійні.

Видно, що їдемо, коли собаки брешуть...

Перед полевим судом.

Волинське розбите місточко. Полевий суд зібрав ся на розправу. Менї дали знати, що маю також явитись, бо судять одного з наших галицьких вояків, котрий лиш по українськи говорить, отже треба його зізнання переводити на німецьке.

За довгим столом в офіцерській менажі — сидять вже офіцери-судії, на середині хрест і дві свічки, символ суду; я займяв своє місце, приводять обжалованого.

Високий, хороший мущина, але пригноблений, безмежно сумний, з очима запалими в голову, лице почорніло, жаль чоловіка. Зачинаєть ся розправа.

— Ви стаєте перед судом, яко обжалований о злочин підпалу і тяжкого ушкодження тіла, — що маєте сказати на своє оправданнє, — толкую я обжалованому.

Він випрямив ся, відітхнув глубоко і хвилку гейби задумав ся, відтак каже:

Прошу світлого суду, я сповнив злочин, чи винен я, чи не винен — сам не знаю! — Судїть самі, а я лиш розповім усе з початку, як воно було. Як лиш наш милостивий Монарха видав до своїх народів заклик ставати до бою, літом 1914. р., я вибрав ся до мойого полку і лишив дома жінку та малого синка. Іван йому на імя. Чотири роки дитині, хлопчина, як сокіл. Треба було лишити моїх рідних — на долю й недолю... Що з ними було, як вони жили — не знав я довгий час, мій полк відійшов тоді у Сербію а опісля в зимі пішли ми в Карпати. Минали дні за днями, місяці за місяцями — а я не мав від родини ніякої вістки. Москалї прийшли у моє село. Се мучило мене до загину. Бувало іноді, у темну ніч, коли замовкли гармати, я сиджу собі у своїм рові та плачу як дитина. Де моя бідна жінка, де мій синок-соколик, як вони живуть, що діють ся з ними? Пишу через Червоний Хрест листи — нема відповіди, а журба давить мене чимраз більше, вкриває мою буйну голову сивим волосєм і я, чуючи від товаришів та видячи наочно страшну долю наших селян в часї війни, — просто з ума сходив. Приходить в кінці велика днина — моє село вільне, і я по короткім часї одержую вістку, що мої всї здорові; дивувало мене лиш, що жінка нічо не писала, лиш через других людей одержав я вістку з дому, жінка дістала запомогу за мене, виплачено їй пару сот корон, я ще свої ощадности їй післав, а тепер, коли діставали вояки урльопи і я просив ся і дали менї відпустку і я не їду, а лечу на крилах домів, пятьнайцять місяців не видів я ні жінки, ні сина, аж вкінці дав Бог діждатись тої днини, ось-ось я небавком буду дома. Приїхав на послідню стацію вечером, з відси маю іти ще дві милї пішки. Іду, не питаю, хоть снїги по коліна і студено і я голодний був, не питаю нічо. Над раном приходжу у село, бачу з далека мою хату, гей божевільний біжу домів; треті півні вже співають, та усе кругом спить і у мене здаєть ся сплять, ніхто не виходить відчиняти дверей, я хочу зробити жінці несподіванку, входжу до хати через задні двери, котрі, звичайно лиш так засуваєть ся, що з надвору можна отворити. Приходжу в хату, жінка ще на постелї, коло неї здаєть ся мій синок...

Урвав оповіданнє. Його грудь филювала. Хвилину мовчав, потому ослабленим голосом говорив далї.

Нахиляю ся, аби їх привитати і кров в жилах застигла... В очах менї стало темно, чи сон, чи ява? Коло жінки був якийсь чужий мужчина... А син мій якраз будить ся за печею і кличе: Мамо, хтось прийшов! Жінка прокидаєть ся зі сну. отвирає очи і взрівши мене, — хоче гейби вискочити з постелї... Ні, лиши ся тут, кажу я, і тручаю її кулаком назад — і не знаю, що опісля зі мною діялось... Збожеволів я, хотів їх обоє убити, хотів щоби земля підімною запалась, щоби не бачити сього свойого сорому... В одну мить — вхопив я за стілець, що стояв біля стола і молотив ним по ліжку — що сил стало... Вона вкінци видерлась якось та побігла з криком у другу кімнату, а він підносив ся двічі чи тричі на постелї, то знов падав, а потім я сам безсильний опустив ся на лаву коло стола... А мій синок трівожно за печею тулить ся у кут і плаче. Я підійшов: не плач дитино, кажу і цілую бідну сироту і сам плачу... Голова менї ходором ходить, не знаю вже що зі мною діє ся; хочу за всяку ціну покарати її, заплатити їй за всю ганьбу. А мій синок розплакав ся і кличе до мене: „Тату, ходїть з відси!“ — Так, піду звідси, не могу тут бути, де моя честь зневажено так страшно... Най пропадає усе... І підпалив він солому, кинув на постїль, а сам хлопця на руки та вибіг у недалекий ліс! Звідти бачив я опісля стовп диму, се горіла моя хата, се ішли з димом мої щасливі літа. У другім селї я віддав сина під опіку моєї сестри, а сам вернув назад у поле... Тут розповів я, чому я перед кінцем урльопу вернув, мене взяли сейчас під суд і ось я тут стою яко злочинець... Прецїнь я колись жив як чоловік чесний, а тут у полї я боров ся — виж самі дали менї ті дві мадалї хоробрости, а тепер я став злочинцем. — Дарма... Судїть мене нині — як хочете — менї байдуже, я і так вже бездомний бурлака...

— А що сталось з жінкою і з сим чоловіком?

— Я нічо не знаю і не хочу знати, я вже не маю нікого...

Тут втрутив ся авдітор, заявляючи, що жінку з її любовником, тяжко побитих — відставлено до шпиталя, та їх життю не грозить ніяка небезпека.

* *

Радили довго. а опісля увільнили обжалованого від вини і кари...

Гр. Ган-як.

Вісти з Холма.

Кореспондент варшавського „Kurjer-a polsk-ого“ пише:

В Холмі не є так тихо і мертво як на око виглядає. Понайбільше-ж замітний рух серед місцевого польского населення. До недавна гноблені найже в самому зароді найневиннійші прояви національного (польского) життя, зачинають виявляти ся зі всею енергією. В першому ряді треба се сказати про просвітну роботу. Через шість недїль заходилась холмська громада коло устроєння осьмиклясової польскої школи, яка під управою теперішнього директора Дра Лвандовського розвиваєть ся як найкрасше. Вспіли від дня свойого побуту в Холмі зачати науку в чотирох клясах, до яких ходить около 150 учеників. Не забули й про початкову науку. Щастє хотїло, що я був саме на отвореню першої в Холмі триклясової школи. Сто пар хлопців і дівчат станули тихо і трівожно під стінами старої холмської святині, що стільки видїла й чула. Вонаж була десятки літ німим свідком жалоб примучених унїятських душ і сердець. Поважна і достойна у зовнішних лініях, похмура і зимна у нутрі, стоїть наче живий символ холмської мартирольоґії. Тих двіста діточих головок, всміхнених оживлених вірою у красшу будучність творило якийсь траґічний контраст зі суворістю святинних стін. При кінці богослуження холмські діти співали народні пісні. В костелї дало ся чути голосне риданнє жінок; я бачив слези на поважних лицях представників горожанських властей.

Дещо далї сказано: „Зарівно добре справляєть ся місцеве духовенство з о. Гартманом деканом холмським та о. Адамським префектом початкової школи. О. Гартман засновав чайню, захист для стариків, калїк, без захистних та — реконвалесцентів. Величавий тип той холмський декан. Поставний, кріпко збудований, з лагідним, спокійним виразом очей, з гебаново-чорним волосєм, що припорошене легко сивиною, має в собі щось із твердости холмських униятів, яким від двайцяти літ проводить.“

Словом у Холмі зацвітає нове життє. Та чи для нас? Отже сам дописуватель не промовчує що се унїяти. котрих нинї захоплює чужа филя і понесе в польське море. А ми покищо радіймо що „на основі предложень поробленях президією львівського висшого суду краєвого приділено до Холма трьох повітових судіїв, що після урядової реляції признають ся до української національности“....

Новинки.

— **Геройськість коломийського 24 п. п.** Четвертий баталїон 24 п. п. що складаєть ся майже виключно з Українців північної Буковини, з округів Косова, Кут і Коломиї одержав доси 263 медалїв хоробрости.

— **З Володимира Волинського.** Наш прихильник, один з лїкарів при шпиталю у Володимирі подаючи нам адресу ще одного приєднаного предплатника „Укр. Слова“ пише між иньшим: „Добре що „Укр. Слово“ приходить до (тут вичислені деякі наші предплатники). Се люде в найліпшім розумінню народної свідомости. Треба посилати й д. В. Б. му. То оден з найбогатших та найсвідоміщих міщан володимирських, хоть тепер дуже потерпів. Його родина численна і він певно приступить до успішної національно-культурної орґанізації, котрої прояви нарочно відкладають ся... З інтелїґентів Галичан тут нікого не стрічаю я і їх нема, а з проф. М. ще не мав нагоди говорити, хоч того бажав. Біда, що від рана до пізної ночі треба бути прикованим до свойого місця, а до міста 2 кільомегри болота.“

— **З галерії польських „редакторів.“** Оногдї подали ми вістку про присудженнє краківського редактора п. Zygmunta Rosnera за клевету.

Нині подаємо характеристику його „публїцистичної“ (в тім случаю те слово походить від „публіка!“) діяльности черпаючи ті відомости з віденської часописї „Nowiny wiedeńskie“, які пишуть:

Рознер був властителем, номінальним редактором кількох часописей польських. Та „незалежно від тих підприємств нібито дневникарських Рознер використовуючи конюнктуру хвилї, здобував скоро концесії на ріжні підприємства в занятих ц. к. властями військовими частях Польського королївства. В хвилї арештовання мав около 20 ріжних концесій: на торговлю тютюну спиритусу т. и. Був отже на дорозї зроблення величезного міліонового майна. Сама та обставина разом з протекцію яку йому робили деякі краківські і львівські посли — перевернула йому в голові. Значить винні всьому львівські і краківські посли...

— **Недоля збігців в Россії.** „Біржевія Ведомости“ доносять, що траґедія збігців в Россії прибирає щораз ширші розміри. Наставники київського округа доносять, що цїлі товпи збігців рабують по дорозї всю живність, яка тільки попадеть ся їм в руки; не лишають навіть мостів, які палять, щоб огріти закостенїлі члени. Померших закопують ся без трумни

Петроградський союз жінок дістав повідомленнє, що між дівчатами та молодими жінками в страшний спосіб ширить ся проституція.

— **Розбої в Холмщині.** В околиці Красностава замордували бандити чотирох купців та зрабували у них відтак 2.3'0 рублів.

— **На ялинку для У. С. С.** у Львові зложили Вп. о. декан Павло Стукач з парохії Сильник квоту 34 кор., а Вп. Павло Климко з громади Завадів квоту 70 корон, отже разом 104 К в команді збірної станці У. С. С. у Львові. Суму виплачено комітетови ad hoc до рук Вп. І. Домбчевскої.

Надто вислав о. Павло Стукач квоту 50 К до Боєвої Управи у Відни на ялинку для У. С. С. в полі.

За ті щедрі дари складають У. С. С. сердечну подяку.

Д-р М. Волошин, кмднт збірні У. С. С. у Львові.

— **З львівських гараздів.** Від тижня нема в нас ніякого тютюну ні папіросок.

ОПОВІСТКИ.

Второк, дня 21. грудня 1915.

Нині: 21. с. м. гр-кат. Сосфена ап. римо-кат. Томаша ап.

Завтра: 22. грудня 1915 гр.-кат. Зач. св. Анни, римо-кат. Зенона м.

○ З „Учительскої Громади“, Слідуюча конференція в справі виховання молодіжи відбуде ся в середу 22. грудня с. р. о год. 5. вечером в салі І. А. кл. філ. акад. гімназії з дневним порядком: 1) Докінченнє дискусиї над рефератом „Про основи і напрям народнього виховання“. 2) Реферат проф. Юл. Стефановича „Найважнійші задачі учительства і суспільности на полі виховання молодіжи під теперішню хвилю“.

Всіх приятелів школи і молодіжи і членів просимо о численну ласкаву участь. Гол. виділ „Учит. Громади“.

○ Анна Сливка зі Синевідська Вижнього, просить о якусь вістку про свого чоловіка Миколу Сливку сина Ілька Inf. Rgmt. 33. Komp. 9. Feldpost 86. — Мабуть є він в російській неволі, але не знає в якій місцевости.

○ Загальні Збори „Народного Дому“ в Стрию відбудуть ся 31-го грудня 1915 в сали Укр. Сокола в Стрию о год. 4-тій евентуально 5-тій по полудни. З порядком дневним:

1) Відчитанє протоколу з послідних загальних зборів.

2) Звіт Управи з діловодства і рахунків за р. 1914.

3) Звіт комісії контрольної.

4) Затвердженє рахунків і розділ зисків і страт за р. 1914.

5) Затвердженє вибору трех членів Управи і трех членів заступників.

6) Вибір трех членів Ради Надзираючої.

Управа.

○ Загальні Збори Товариства господарського-кредитового „Народний Дім“ стов. зар. з обм. пор. в Устриках долішних відбудуть ся дня 1. січня 1916 о 2 год. пополудни в домі Вп. П. Теодора Гентоша Щербака з отсим порядком дневним:

1. Відчитаннє протоколу з послідних зборів.

2. Відчитаннє звіту Ревізора Союза ревізийного.

3. Звіт, замкненнє рахунків і білянс за р. 1914 і 1915.

4, Вибір 7. членів Ради Надзираючої.

5. Затвердженнє вибраних членів управи.

6. Внески і запит.

Наколиби приписане статутом число членів не явило ся, відбудуть ся збори того самого дня з тим самим порядком дневним о 4. год. по пол. без огляду на число присутних членів.

Рада Надзираюча.

Бібліографія.

— Заходом і накладом культурної Ради, появились „Жовнярські пісні“ Осипа Юрія Федьковича. Текст вибрав Др. В. Щурат, мелодії приспособив і доповнив Ф. Колесса. Книжочка видана дуже старанно.

Послідні вісти.

З головної австрійської кватири.

З дня 20. грудня 1915.

На російськім фронті.

Нічо єственного.

На італійськім фронті.

На цілому фронті середня артилєрійська діяльність, котра була сильнійшою тільки в области Коль ді Ляни та в відтинку Хієси.

На балканськім фронті.

Війська генерала Кевеса взяли приступом сильно вибудовані ворожі становиска в загибі Тари та південний захід від Бельополє і коло Годузи на північ від Беране. В боях над Тарою здобуто 3 гірскі армати, 2 пільні армати, та 1.200 крісів.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошення.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19